

Anderhalf jaar woonden Israël (65) en Rahel Engländer-Jungerwirth (63) en zoon Joachim (Achie) (23) op dit adres.

In Leipzig bestierde het echtpaar een sieradenwinkel in een mooi Jugendstil-pand. Deze winkel hadden ze moeten opgeven, toen ze niet meer konden beschikken over hun eigen geld. In 1936 emigreerden ze naar Nederland en vestigden zich in Voorburg.

Zoon Achie was het jaar daarvoor al naar zijn zus Cäcilie in Den Haag vertrokken. Die woonde daar sinds eind jaren 20 met haar man Berl, hun dochters Irène en Ariane werden er geboren.

Toen Israël en Rahel als buitenlandse vluchtelingen de kuststrook moesten verlaten, verhuisden ze met hun zoon naar Gouda. In januari 1941 kwamen ze beneden in het huis van de familie Van Blokland wonen. Ook in Nederland werd het leven hen steeds moeilijker gemaakt. Zo mochten ze niet meer op openbare plekken komen en moesten ze een Jodenster op hun kleding gaan dragen. Half juli 1942 begonnen de gedwongen Jodentransporten vanaf Westerbork. Achie vluchtte en ook Cäcilie met haar gezin.

Dochter des huizes Nancy Ruijs-van Blokland schreef later haar herinneringen op aan het gezin. 'Mevrouw en mijnheer Engländer waren in mijn ogen stokoude mensen. Hun zoon Achie was een heel verlegen jongen. Hij was wel intelligent, maar durfde je niet aan te kijken, laat staan met je te praten. Later begreep ik dat hij waarschijnlijk autistisch was.'

'Mijn oudste broer was twaalf, hij deed dikwijls hun boodschappen en was de sjabbesgoj. Ik geloof niet dat ze naar de synagoge gingen, want ze konden slecht lopen en mevrouw Engländer had ernstige suikerziekte. Bescheiden, teruggetrokken mensen waren het.'

'Het werd augustus 1942. Ik zie Irène en Ariane nog de hoek om komen. Ze kwamen nooit alleen, maar nu wel. En ze hadden géén ster op. Ze mochten opa en oma even gedag gaan zeggen en waren stiekem met de trein gekomen.'

'Daarna vluchtte dochter Cäcilie met haar gezin. Ze werden opgepakt bij de Belgische grens en zijn naar Vught afgevoerd. Op de een of ander manier waren opa en oma dat te weten gekomen. Het bleek, dat ook Achie al in juli '42 was gevlucht, naar Frankrijk. Het echtpaar leefde in onzekerheid en doodsangst. Hand in hand zag ik ze samen door de gang naar de keuken schuifelen.'

'Begin oktober in de ochtend kwamen een politieagent en twee mensen van de Joodse Raad het echtpaar ophalen. Mijn moeder en ik stormden naar beneden.

Ik had willen zeggen: "Neem mij maar mee." Ik had hulp willen vragen aan de burens, maar durfde niet. Een meisje van veertien was ik.'

'Het vreemde was, dat toen ze weg waren, er in het hele huis geen papiertje meer te vinden was. Ze hadden letterlijk al hun schepen achter zich verbrand.'

In het politierapport van dinsdag 13 oktober 1943 lees je over de arrestatie van Rahel en Israël. Politieagenten voerden hen met vijftig andere Joodse stadgenoten weg naar Amsterdam. Twee weken na hun arrestatie, werden Israël en Rahel vermoord in Auschwitz. Ook

dochter Cäcilie en haar gezin kwamen hier om het leven. Achie stierf in Sobibor.

'Ik ben nu bijna zesentachtig. De familie Engländer bestaat niet meer, alleen in mijn hoofd,' schreef Nancy Ruijs-Van Blokland in 2012. Ze was zeer dankbaar voor de Stolpersteine voor het gezin. Bij de plaatsing was ze aanwezig met haar familie.

(ingekort verhaal uit het boek 'Hier Woonden - Stolpersteine Gouda)